

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

К.Г. Робейко,

студентка 4 курсу, Факультет документальних комунікацій та менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет

Науковий керівник:

Дейнега І.О.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Одним із основних факторів оптимального функціонування підприємства в конкурентних умовах є забезпечення ефективності його виробничої та господарської діяльності. Доцільність оцінювання ефективності діяльності підприємства зумовлена потребами формування та досягнення нових цілей, принципів та засад господарювання, які дозволяють максимально повно забезпечувати потреби ринку. Саме тому дослідження теоретико-методологічних засад оцінювання ефективності виробничої діяльності підприємства є актуальним.

Переважно поняття «ефективність» визначають як відношення ефекту (результату) до витрат або ресурсів, які були понесені для його отримання. Ефект можна розглядати як «результат реалізації заходів, що спрямовані на підвищення ефективності виробництва за рахунок економії та раціонального використання всіх виробничих ресурсів» [1, с. 452] або як «результат, що є наслідком якоїсь дії» [2]. Ефективність діяльності підприємства як економічна категорія відображає відповідність фактичного результату бажаному, іншими словами, це рівень досягнення цілей організації та її здатність до життєдіяльності в конкурентному середовищі [3].

У найбільш загальному вигляді економічна ефективність виробництва являє собою кількісне співвідношення двох величин – результатів господарської діяльності та виробничих витрат. Сутність проблеми підвищення економічної ефективності виробництва полягає у збільшенні економічних результатів на кожен одиницю витрат у процесі використання наявних ресурсів. Визначення ефективності виробництва починається із встановлення критеріїв ефективності, тобто головної ознаки оцінки ефективності, яка розкриває її сутність [4].

Для проведення об'єктивного оцінювання ефективності використання виробничого потенціалу його поділяють активну і пасивну складові, а також виявляють екстенсивні і інтенсивні напрямки його розвитку. Крім того значний вплив на обґрунтований вибір структури виробничого потенціалу надають меті виробничо-господарської діяльності підприємства, виходячи з чого і формуються ресурсна база, техніко-технологічне оснащення виробництва і трудової капітал підприємства [5].

В Україні не існує офіційної та загальновизнаної методики комплексної оцінки результатів виробничої діяльності підприємств. Натомість можна орієнтуватись на такі визначальні її положення: аналітична оцінка економічної й соціальної ефективності має базуватись на результатах комплексного аналізу діяльності підприємства за певний час; за ринкових умов господарювання у переважній більшості випадків суб'єкти господарювання запроваджують проведення експрес-аналізу своєї діяльності, тобто практику швидкої аналітичної оцінки невеликою кількістю показників виробничо-господарських та комерційно-фінансових результатів роботи за рік; об'єктами економічного аналізу більшості підприємств виробничого спрямування мають бути організаційно-технічний рівень і обсяг виробництва, використання основних засобів,

матеріальних ресурсів, досягнутий рівень продуктивності праці персоналу, собівартість продукції; прибутковість, фінансовий стан підприємства і його стійкість [6].

Ключові показники ефективності відображають ефективність різних сторін діяльності підприємства, проте не дають узагальнюючої комплексної оцінки ефективності підприємства в цілому. Тому необхідний розрахунок комплексного показника, який поєднає у собі значення часткових показників оцінки ефективності. Панагушин В. П. і співавтори [6] пропонують ключові показники ефективності переводити у бали на основі порівняння їх значень із середніми показниками за видом економічної діяльності (коду КВЕД), отримані бали підсумовуються. Такий аналіз дозволяє ідентифікувати найбільш ефективні промислові підприємства, виділити високоефективні види діяльності, а також виявити аутсайдерів серед дослідної групи.

I. Ковальчук розрізняє традиційний та багатофакторний підходи до оцінки ефективності виробничої діяльності підприємства. Традиційний підхід заснований на класичній моделі Дюпона, яка характеризує рентабельність капіталу та передбачає оцінку ефективності на основі узагальнюючих (першого рівня, які відображають ефективність діяльності підприємства в цілому) та результуючих (другого рівня, визначаються в ході обґрунтування узагальнюючих показників). Останні оцінюють ефективність використання окремих видів ресурсів підприємства. Багатофакторний підхід репрезентується в науковій економічній літературі, проте рідко застосовується на практиці та передбачає використання агрегованих індексів ефективності. Останні складні для інтерпретації, а тому і не стали загальноновизнаними.

Таким чином, можемо констатувати базовий підхід, який застосовується різними науковцями для оцінювання ефективності виробничої діяльності підприємств – розрахунок ефективності як співвідношення ефекту і витрат. Відмінності полягають у підборі часткових показників, на підставі яких розраховуються результуючі. Обов'язковими для врахування при розрахунку ефективності виробничої діяльності підприємства є результативність використання всіх його ресурсів, а також узагальнюючих фінансових показників.

Література:

1. Пилипенко С.М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / С.М. Пилипенко // Економіка та управління підприємствами. – 2016. – № 10. – С. 452 -456. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/94.pdf> (дата звернення: 18.04.2019)..

2. Эффект. Материал из Википедии — свободной энциклопедии [Электронный ресурс].—Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%84%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82>. (дата обращения: 18.04.2019).

3. Говорушко Т.А. Управление эффективностью деятельности предприятий на основе вартисноориентованого підходу : [монографія] / Т.А. Говорушко, Н.І. Клімаш. – К. : Логос, 2013. – 204 с.

4. Эффективность производственной деятельности предприятия. – 2018. – Режим доступа: <https://pravo.studio/ekonomika/effektivnost>.

5. Тюфтіг Т. А. Виробничий потенціал як фактор підвищення результативності діяльності промислового підприємства // Молодий вчений. - 2019. - №2. - С. 287-291. - URL <https://moluch.ru/archive/240/55418/> (дата звернення: 18.04.2019).

6. Методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва. [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.uaeconomic.com/ulens-1828-1.html> (дата звернення: 18.04.2019).